

پس جویس گلا هبردارس

تدوین و تالیف: غلامحسین نوری مطلق

پی‌جویی کلاهدرداری / تدوین و تالیف غلامحسین نوری مطلق، ویراستار علیرضا غلامی. [برای معاونت آموزش دانشگاه علوم انتظامی ناجا، اداره کل تدوین متون آموزشی]. - تهران: جهان جام‌جم، ۱۳۸۴.

۱۱۲ص - (معاونت آموزش دانشگاه علوم انتظامی ناجا، اداره کل تدوین متون آموزشی: [ج ۴۲])
ISBN: 964-8625-64-6

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. علوم انتظامی - - ایران - - دستنامه‌های افران، ۲. کلاهدرداری و کلاهداران - - ایران - - پی‌جویی، ۳. دانشگاه علوم انتظامی ناجا - برنامه‌های درسی. الف. دانشگاه علوم انتظامی ناجا، اداره کل تدوین متون آموزشی، ب. عنوان. ج. فروست. ج. ۴۲.

۳۷۸/۵۵

LGR ۹۹۶/۵۲

م ۸۴-۴۶۱۳۰

کتابخانه ملی ایران

پی‌جویی کلاهدرداری

مؤلف: غلامحسین نوری مطلق

ویراستار: علیرضا غلامی و اصحاب حبیب زاده

مدیر اجرایی: محمدرضا نادرپور

صفحه‌آرا: انسیه شعاع

طراح جلد: محمد خدایی

لینوگرافی: بهنر پرداز

چاپ: نگرش

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۳۰۰۰ جلد

سال انتشار: ۱۳۸۴

قیمت: ۱۱۰۰۰ ریال

ناشر: مؤسسه انتشاراتی جهان جام‌جم

نشانی: تهران - خ جنت‌آباد شمالی - خ گلزار غربی - کوچه شهید محسنی بعد - پلاک ۱۳

تلفکس: ۴۴۸۲۹۲۳۱

پیشگفتار

دانشگاه علوم انتظامی به عنوان مرکز تربیت افسران مؤمن، متعهد و متخصص، رسالت عظیمی در تأمین کارکنان مورد نیاز ناجا و ارتقاء علمی آنان در طول خدمت مقدس را برعهده دارد.

تولید و انتشار علوم پلیسی، مکتوب و مستند نمودن تجارب و یافته های علمی و تجربی نیز یکی دیگر از رسالت های این دانشگاه محسوب می شود.

در راستای مأموریت های یاد شده، تألیف کتاب های علمی آموزشی توسط اساتید و صاحب نظران در برنامه های جاری معاونت آموزش دانشگاه گنجانده شده است تا در این رهگذر انتقال دانش به دانشجویان، فراگیران و سایر علاقه مندان روند، مطلوب تری داشته باشند.

امیدواریم با تداوم روند موجود و انتشار متون جدید، بتوانیم ضمن انجام رسالت و مأموریت های متصوره به ارتقاء سطح علمی و مهارتی کارکنان ناجا و در نهایت ارتقاء کمی و کیفی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران کمک نموده و رضایت خداوند متعال را کسب نماییم.

بدین وسیله از زحمات کلیه عزیزانی که در این خصوص ما را یاری نموده و یا می نمایند، به ویژه اساتید و مؤلفان گرامی، همکاران آموزشی و گروه های علمی تقدیر و تشکر می نمایم.

معاون آموزشی دانشگاه علوم انتظامی
سرهنگ پاسدار مهندس علی اصغر نیکنام

تولید منابع آموزشی غنی‌ترین بخش فرآیند برنامه‌ریزی آموزشی در دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های علمی و آموزشی است و دانشگاه علوم انتظامی نیز به عنوان مرکز ثقل دانش، بینش و مهارت در علوم پلیسی، از این قانده مستثنی نیست. بنابراین، با توجه به توسعه و گسترش فناوری در علوم پلیسی و انتظامی، لزوم دگرگونی اساسی در نظام آموزشی دانشگاه علوم انتظامی بیش از پیش احساس گردید و به همین منظور تولید منابع و متون آموزشی به عنوان بخشی از نظام آموزشی دانشگاه علوم انتظامی در دستور کار قرار گرفت بطوری که در چند سال اخیر گام‌هایی در جهت تولید منابع و متون آموزشی در حوزه‌های تخصصی علوم پلیسی برداشته شده است که هنوز مراحل اولیه را طی می‌کند، در این مرحله دانش، بینش، مهارت‌ها و ارزشهای علوم پلیسی تدوین، تنظیم و به رشته تحریر درآمده است تا به لحاظ تئوریک و نظری علوم پلیسی و انتظامی را پوشش دهد. در این راستا اداره کل تدوین متون آموزشی معاونت آموزش، با تدوین، تألیف و ترجمه متون آموزشی، امکان تحقق اهداف ذیل را در نظام آموزشی دانشگاه فراهم می‌سازد:

الف) بالا بردن توان شناختی و علمی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی

مهم‌ترین هدف تولید متون آموزشی بالا بردن شناخت، بینش و مهارت دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی است. این شناخت را می‌توان به چند دسته تقسیم کرد:

- ۱- آموختن و یادآوری دانش و اطلاعات تخصصی علوم پلیسی؛
- ۲- درک و فهم تخصصی علوم انتظامی؛
- ۳- بکار بردن اصول، قوانین و روشهای خاص علوم انتظامی؛
- ۴- تجزیه و تحلیل و نقد مسائل، عوامل و پدیده‌های انتظامی؛
- ۵- تولید، ارتقاء و اصلاح علوم پلیسی در کشور؛
- ۶- بکارگیری روشها و تکنیک‌های علوم پلیسی گذشته و حال

ب) بالا بردن مشارکت فردی و جمعی دانشجویان

با تدوین منابع می‌توان ارزشها، علایق و نگرشهای دانشجویان پلیس را بالا برد و با بالا بردن آن می‌توان:

- ۱- امکان خوب گوش دادن را برای دانشجویان فراهم آورد.
- ۲- امکان مشارکت فردی و جمعی را در حوزه‌های مسائل اجتماعی در دانشجویان مهیا نمود.
- ۳- دانش، بینش و مهارت را برای دانشجویان مهیا کرد تا بتوانند به اتکال آن از عملکرد و توان علمی و تخصصی خود در حوزه فعالیتهای انتظامی دفاع نمایند.
- ۴- امکان کنترل رفتار و گفتار را برای دانشجویان مهیا ساخته تا نظام آموزشی و منش انتظامی را پیوسته به صورت نظام ثابت ذهنی در خود به وجود آورند.

ج) بالا بردن تواناییهای مهارتی دانشجویان علوم انتظامی

تسلط بر مهارتهای علمی، تجربی، سستی و عمومی پلیسی یکی از اهدافی است که با تولید و تدوین منابع آموزشی نهادینه خواهد شد. با ایجاد این منابع سازماندهی شده می‌توان:

- ۱- امکان مشاهده دقیق و هدفمند وقایع و پدیده‌های پلیسی را برای دانشجویان مهیا نمود.
- ۲- پیروی و تقلید از قوانین، روشها و ضوابط عمومی و علمی علوم پلیسی را برای دانشجویان فراهم کرد.

۳- دقت و سرعت عمل را در دانشجویان بالا برد.

۴- رعایت نظم و انضباط در انجام عملیات انتظامی را برای دانشجویان مهیا کرد.

۵- تسلط کامل بر وظایف اجرایی و شغلی برای دانشجویان را به وجود آورد.

د) شناخت ارزشهای مشترک جامعه و پلیس

با تولید منابع و متون آموزشی از دانشجویان پلیس توقع آن می‌رود که شناخت دقیقی از ارزشها، علایق، گرایشها، باورها و عقاید جامعه خود داشته و آنها را در انجام وظایف بکار گیرند، این شناخت می‌تواند شامل موارد ذیل باشد:

- ۱- شناخت ارزشهای مشترک عمومی جامعه و پلیس؛
- ۲- شناخت حقوق سازمانی و انسانی شهروندان از سوی پلیس؛
- ۳- ایجاد حس وفاداری به کشور، نظام و پلیس؛
- ۴- احساس احترام و تعلق خاطر نسبت به آرمانها، می‌راث، تاریخ، نهادهای اجتماعی، ارزشهای اسلامی و انسانی.

تغییر و ارتقای نظام تعلیم و تربیت در دانشگاه علوم انتظامی مسئله ای است که قابل شک و خدشه نیست و دانشگاه باید در این برهه از زمان با تولید، تدوین و تألیف منابع و متون آموزشی گام بردارد و در این راستا دانشگاه علوم انتظامی با ایجاد تشکیلات و مدیریت مستقل تصمیم به تولید منابع و محتوای آموزشی گرفته که متن حاضر حاصل زحمات یکی از تولید کنندگان عرصه تولید، و تدوین منابع و متون آموزشی است. امید است کارشناسان، محققان و مسئولان؛ منابع تولید شده را مورد نقد و اصلاح قرار داده و نقاط خلاء را به اطلاع نویسندگان گروه علمی مربوط و معاونت آموزش دانشگاه برسانند تا در جهت پرکردن خلاء موجود در علوم پلیسی و انتظامی اقدام لازم صورت پذیرد.

در پایان توفیق روز افزون نویسندگان، مترجمان و تلاشگران عرصه تولید متون آموزشی دانشگاه علوم انتظامی را از خداوند متعال خواستارم.

مسئول طرح تدوین متون آموزشی دانشگاه علوم انتظامی

محمدرضا نادرپور

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	مقدمه مؤلف
۳	فصل اول: کلاهبرداری
۳	مقدمه
۴	تعریف لغوی کلاهبرداری
۵	شروع به جرم کلاهبرداری
۷	صدور قرار بازداشت مرتکب جرم کلاهبرداری
۸	جرایم سرقت کلاهبرداری
۸	غیر قابل گذشت بودن جرم کلاهبرداری
۹	تاریخچه جرم کلاهبرداری در ایران و کشورهای مختلف
۱۰	تاریخچه مقررات قانونی جرم کلاهبرداری
۱۴	کلاهبرداری در فقه اسلامی و قوانین موضوعه ایران
۱۴	مجازات جرم کلاهبرداری
۱۴	۱- مجازات کلاهبرداری ساده
۱۵	۲- مجازات کلاهبرداری توأم به عوامل مشدده
۱۶	۳- مجازات کلاهبرداری از طریق تشکیل یا رهبری شبکه
۱۶	۴- آثار محکومیت در جرم کلاهبرداری
۱۷	تبیین و تشریح عناصر متشکله جرم کلاهبرداری
۱۷	الف) عنصر قانونی
۱۸	ب) عنصر مادی
۱۸	ج) حصول نتیجه
۱۸	د) انگیزه و اهداف کلاهبرداران
۱۸	خصوصیات کلاهبرداران
۲۰	ویژگیهای گروههای خونی افراد
۲۱	طبقه بندی کلاهبرداران
۲۴	کلاهبرداران حرفه ای
۲۴	کلاهبرداران غیر حرفه ای
۲۴	سوءاستفاده از اوراق بهادار، چک و اسناد جعلی و رابطه آنها با کلاهبرداری
۲۵	صور مختلف استفاده از چک توسط کلاهبرداران
۲۵	نقش رسانه ها در افزایش یا کاهش جرم کلاهبرداری
۲۷	ویژگی اقدامات، عملیات کلاهبرداری و شرکدهای مختلف کلاهبرداری
۲۷	۱- استفاده از آگهی در مطبوعات
۳۰	۲- استفاده از اعتقادات و باورهای مردمی
۳۳	۳- کلاهبرداری با هویت و عنوان جعلی
۳۵	۴- بدل اندازی
۳۶	۵- فروش مال متعلق به غیر
۳۷	۶- آژانسهای مسافرتی و خدماتی (اخذ ویزای کانادا و غیره)
۳۸	۷- تحت عنوان مؤسسه های مالی و اعتباری و صندوقهای قرض الحسنه
۴۱	۸- کلاهبرداری با پولهای سیاه
۴۱	روشهای پی جویی کلاهبرداری
۴۳	اطلاعیه مردمی

۲۴	شکایت شاکی خصوصی
۲۶	چگونگی پی جویی شگرد کلاهبرداری استفاده از آگهی در مطبوعات
۲۸	چگونگی پی جویی شگرد کلاهبرداری (استفاده از اعتقادات و باورهای مردمی)
۲۸	چگونگی پی جویی شگرد کلاهبرداری با هویت و عنوان جعلی
۲۹	چگونگی پی جویی شگرد کلاهبرداری (فروش مال غیر)
۵۰	چگونگی پی جویی شگرد کلاهبرداری تحت عنوان مؤسسه های مالی و اعتباری و قرض الحسنه
۵۰	چگونگی پی جویی شگرد کلاهبرداری (بدل اندازی)
۵۱	استفاده از دستاوردهای جدید علمی در ارتکاب جرم کلاهبرداری
۵۲	تعریف کلاهبرداری رایانه ای
۵۳	همکاری در ارتکاب جرم کلاهبرداری
۵۳	الف) شرکت در کلاهبرداری
۵۴	ب) معاونت در کلاهبرداری
۵۵	فصل دوم: خیانت در امانت
۵۵	تعریف جرم خیانت در امانت و صور خاص آن
۵۶	صور خاص جرم خیانت در امانت
۵۶	نقاط اشتراک و افتراق در جرم خیانت در امانت و کلاهبرداری
۵۷	هشدارهای پلیس برای جلوگیری از وقوع جرائم کلاهبرداری و خیانت در امانت
۵۸	اختلاس
۵۸	تعریف لنوی اختلاس
۵۸	بررسی پرونده اختلاس یکی از کارمندان بانک ملت
۶۲	هشدارهای پلیسی در مورد بزه اختلاس بویژه در بانکها
۶۵	فصل سوم: رشاء و ارتشاء
۷۲	رشاء و ارتشاء در قوانین فعلی ایران
۷۱	مجازات جرم ارتشاء در حقوق ایران
۸۰	موارد تشدید مجازات مرتشی
۸۱	مجازات جرم رشاء و ارتشاء در حقوق ایران
۸۲	موارد تخفیف و مفاقت از مجازات برای راشی
۸۳	موارد خاص رشاء، ارتشاء و جرائم مرتبط با آنها
۸۵	ارتکاب ارتشاء از سوی نظامیان
۸۶	نتایج و آثار رشوه
۹۰	انگیزه ها و علل و عوامل رواج رشوه
۹۰	تبیین و شکافهای فاحش اقتصادی
۹۱	حقوق آتدک کارمندان دولت
۹۱	نبودن وجدان دینی
۹۱	هرج و مرج و عدم قانونمندی
۹۶	موادی از قانون مجازات اسلامی در زمینه رشاء و ارتشاء
۹۷	خصوصیات یک مأمور تحقیق و بازجویی پرونده های کلاهبرداری
۹۹	سؤالات
۱۰۲	منابع و مأخذ

مقدمه مؤلف

جرائم مالی بویژه کلاهبرداری از جرایم شیک و لوکسی در مقابل جرائم دیگر می‌باشند و مجرمان آنها هم مثل جرم سرقت و غیره مهر بدنامی روی پیشانی‌شان نمی‌خورد زیرا اگر هم بخورد با گریم، آرایش و ظاهرسازی آن را کم رنگ و یا به طور کلی، از بین می‌برند. متعاقب گذشته زمان و پیشرفت علم و فناوری در جهان، شیوه‌های ارتكابی جرائم مالی نیز رو به تکامل گام برداشته‌اند و مرتکبان آنها هم خود را برای هرچه بیشتر فریب دادن طعمه‌های خود مجهز به علم روز کرده‌اند.

از آنجایی که کتاب مذکور مختص آشنایی با شیوه‌ها و مجرمان این جرائم باشد توسط دست‌اندرکاران رسیدگی به پرونده‌های مجرمان این جرائم در نیروی انتظامی تنظیم نشده، نگارنده که تمامی عمر خدمتی خود را در راه مبارزه با جرائم مختلف بویژه کلاهبرداری در پلیس آگاهی تهران بزرگ مشغول بوده و به نحوی با مجرمان این گونه جرائم زندگی کرده است، لذا علاقمند گردیده تا قسمتی از تجربه‌های چندین ساله خود را تحت عنوان «پی‌جویی کلاهبرداری» تهیه و در اختیار دانشکده پلیس جنایی دانشگاه علوم انتظامی قرار دهد تا به فضل الهی دانشجویان عزیز نیروی انتظامی با مطالعه آن هرچه بیشتر با شیوه‌ها و به طور کلی، فرهنگ مجرمان این جرائم آشنا شوند تا بتوانند در آینده با چشمی باز در راه رسیدگی به پرونده‌های این مجرمان حرکت نمایند.

سرهنگ بازنشسته غلامحسین نوری مطلق